

PRAVILA PONAŠANJA NA TRŽIŠTU

Verzija 1.1
28/03/2023
Podgorica, Crna Gora

UVOD

Član 1

- 1) Pravila ponašanja na tržištu (u daljem tekstu: Pravila) primjenjuju se na sve Učesnike koji učestvuju na bilo kom BELEN-ovom tržištu shodno Pravilima trgovanja na berzanskom tržištu (u daljem tekstu: Pravila trgovanja).
- 2) Ova Pravila imaju za cilj sprečavanje i detektovanje kršenja pravila od strane Učesnika na BELEN-ovim tržištima, kako bi se na tržištu poslovalo na pošten, nediskriminatoran i transparentan način.
- 3) Svaki Učesnik dužan je da osigura postupanje u skladu s ovim Pravilima od strane svih relevantnih djelova njegove organizacije i svaki Učesnik mora osigurati da svaka osoba uključena u Trgovanje i/ili Kliring i poravnanje u njegovo ime, uključujući članove uprave i ostale osobe koje donose odluke u odnosu na Proizvode u obavljanju svog posla, zanimanja ili ostalih dužnosti prema Učesniku, podliježe ograničenjima i obavezama koje omogućavaju Učesniku da u cjelosti i efikasno postupi u skladu s ovim Pravilima.
- 4) Osim ako je BELEN predvidio drugačije ili ako je ovdje predviđeno drugačije, kancelarija za Nadzor tržišta ovlašćena je za zastupanje i djelovanje u ime BELEN-a u odnosu na sva pitanja koja su regulisana ovim Pravilima te se pozivanje na „BELEN“ u ovom dokumentu tumači u skladu sa tim. Ovo ovlašćenje Nadzora tržišta uključuje ovlašćenje za podnošenje zahtjeva za informacijama na osnovu člana 4 i za izdavanje posebnih upozorenja na osnovu člana 6 stav 2, ali ne uključuje izdavanje javnih upozorenja.
- 5) Nadzor tržišta sprovodi se kroz djelovanje kancelarije za Nadzor tržišta, koja se sastoji od dvočlane komisije imenovane od strane BELEN-a i koja direktno podnosi izvještaj Odboru direktora BELEN-a. Ona stalno nadgleda tržište i obezbjeđuje da učesnici poštuju Pravila trgovanja. Kancelarija za Nadzor tržišta je glavni kontakt ka svim Nadležnim tijelima.

PRAVNA KLASIFIKACIJA

Član 2

- 1) Svi Učesnici dužni su da u svakom trenutku postupaju u skladu sa važećim zakonom i ovim Pravilima.
- 2) Ova Pravila ne oslobađaju Učesnike od obaveze poštovanja važećeg zakona kao i ostalih propisa izdatih od strane BELEN-a, poput Pravila trgovanja i Ugovora o registraciji.

DOBRO POSLOVNO PONAŠANJE

Član 3

- 1) Učesnici su dužni da u svakom trenutku postupaju u skladu s ovim Pravilima kada se bave Trgovanjem i povezanim aktivnostima vezanim za Proizvode te će nastojati da utiču na poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti BELEN-ovih tržišta. Učesnici su dužni da uzmu u obzir relevantne zakonske ili pravne obaveze, odgovarajuće i relevantne stručne standarde ponašanja i potrebu da BELEN-ova tržišta funkcionišu na pravedan i efikasan način u odnosu na sve Učesnike.
- 2) Svaki Učesnik dužan je da osigura da njegovi Nalozi budu odraz vjerodostojnog interesa za kupovinu ili prodaju i da budu ekonomski opravdani, te da sve Transakcije u kojima taj Učesnik učestvuje budu vjerodostojne, čime sprečava da dođe do tržišnih manipulacija.

- 3) Učesniku su zabranjene bilo kakve tržišne manipulacije u vezi sa nepropisnim uticajem na cijenu ili strukturu cijene na bilo kom BELEN-ovom tržištu ili na pristup Učesnika tržištima i/ili njihovo učešće na tržištima.
- 4) Učesnici ne smiju primjenjivati neprihvatljive poslovne metode u Trgovanju i uvijek će nastojati da postupaju u skladu s dobrom poslovnom praksom.
- 5) Učesnicima je posebno zabranjeno svako ponašanje koje može dovesti do tržišnih manipulacija, poput podnošenja ekonomski neopravdanih Naloga, unaprijed dogovorenih Transakcija, vještačkog uticaja na formiranje cijene koja nije u skladu sa ponudom i potražnjom, korišćenja i otkrivanja eventualnih insajderskih informacija u sopstvenu ili korist treće strane, kao i postupaka koji na bilo koji način mogu narušiti reputaciju BELEN-ovih tržišta.
- 6) Učesnici svojim postupcima u skladu sa ovim Pravilima daju podršku BELEN-u u daljem razvoju transparentnosti BELEN-ovih tržišta.

DUŽNOST PRUŽANJA INFORMACIJA BELEN-u

Član 4

- 1) Učesnici su dužni da pruže informacije koje BELEN smatra relevantnim u kontekstu izvođenja nadzora nad bilo kojim BELEN-ovim tržištem ili u kontekstu istrage o navodnom kršenju ovih Pravila ili u svrhu postupanja u skladu s važećim zakonom, a što je prije moguće nakon pismenog zahtjeva BELEN-a. Učesnici će preduzeti sve potrebne aranžmane s trećim licima kako bi osigurali da mogu izvršavati svoje obaveze na osnovu ovog člana.
- 2) Učesnici će osigurati da njihovi zaposleni, predstavnici i ostalo osoblje podliježu obavezama koje su u bitnom slične onima iz prethodnog stava.
- 3) BELEN može povremeno, bez obzira da li se informacije stiču u kontekstu istrage ili ne, predati informacije o Trgovanju i ostale relevantne informacije odgovarajućem Nadležnom tijelu. Takođe, takve informacije se mogu predati Operatoru prenosnog sistema, uvijek pod uslovom da postoji pismeni dogovor između BELEN-a i Operatora prenosnog sistema kojim se ograničava upotreba informacija na potrebe nadzora tržišta te predviđa povjerljivo postupanje s takvim informacijama.
- 4) Cjelokupna komunikacija s BELEN-om može biti zabilježena, sačuvana ili korišćena u vezi s Nadzorom tržišta u skladu sa važećim zakonom i ovim Pravilima, i svaki Učesnik će nabaviti sve potrebne saglasnosti svojih zaposlenih i agenata prije nego što takve osobe komuniciraju s BELEN-om u ime Učesnika.
- 5) Komunikacija između Učesnika i BELEN-a može uključivati lične podatke koji se odnose na pojedince u mjeri u kojoj su takve informacije sadržane u relevantnim komunikacijama ili su na drugi način potrebne.
- 6) Nijedna odredba iz ovog člana ne može se tumačiti na način da je u sukobu s dužnošću Učesnika da postupa u skladu sa važećim zakonom.
- 7) Informacije primljene u skladu s ovim članom koriste se samo za potrebe primjene ovih Pravila i važećeg zakona, uključujući istrage navodnih kršenja.

OBJAVA INFORMACIJA U VEZI ISTRAGA

Član 5

- 1) BELEN može objaviti da je pokrenuta istraga o nekom pitanju, pod uslovom da ne bude objavljen identitet Učesnika pod istragom. BELEN može objaviti identitet Učesnika pod istragom samo ako je, prema slobodnoj procjeni BELEN-a, objava potrebna kako bi se održao integritet relevantnog

tržišta ili spriječila neopravdana šteta i/ili gubitak ugleda nekog drugog Učesnika, a predviđene posljedice otkrivanja identiteta Učesnika smatraju se manje štetnim od onih koje bi nastale kao posljedica neobjavljivanja. Učesnik čiji je identitet objavljen u skladu sa ovim stavom može zatražiti od BELEN-a da otkrije i objavi rezultate istrage.

- 2) BELEN može otkriti rezultate istraga koje dovode do javnog upozorenja ili kazne za kršenje na osnovu člana 6, uključujući identitet Učesnika. BELEN može, osim toga, objaviti sve relevantne informacije prikupljene u istrazi u mjeri u kojoj je to objektivno potrebno za analizu BELEN-a u odnosu na njegovu odluku ili osnovu za njegovu odluku. BELEN će nastojati da predstavi i objavi informacije na osnovu ovog člana na neutralan način i samo nakon prethodnog obavještenja Učesniku da podliježe istrazi i/ili disciplinskom postupku.
- 3) Ovaj član ne smatra se kršenjem BELEN-ove obaveze povjerljivosti.

POSLEDICE KRŠENJA PRAVILA PONAŠANJA NA TRŽIŠTU

Član 6

- 1) Kršenje ovih Pravila smatra se Kršenjem obaveza ili Teškim kršenjem obaveza (zavisno od slučaja) na osnovu Pravila trgovanja i Ugovora o registraciji.
- 2) U slučaju Kršenja obaveza shodno prethodnom stavu, BELEN ima pravo da izda posebno upozorenje o kršenju Učesniku kojim od njega traži otklanjanje kršenja u roku od petnaest (15) kalendarskih dana od trenutka kada je BELEN poslao upozorenje o kršenju.
- 3) Ako kršenje ovih Pravila nije otklonjeno u skladu s upozorenjem koje je izdato na osnovu prethodnog stava, kršenje će se smatrati Teškim kršenjem obaveza i primjenjivaće se odgovarajuće odredbe Pravila trgovanja i Ugovora o registraciji.
- 4) Ovaj član ni na koji način ne ograničava prava, obaveze ili odgovornosti Učesnika na osnovu važećih zakonskih propisa te se disciplinske radnje predviđene ovim članom sprovode zajedno s disciplinskim mjerama ili kaznama koje na osnovu zakonskih propisa određuju Nadležna tijela.

POSTUPCI ZA ISTRAGU KRŠENJA I DISCIPLINSKI POSTUPAK

Član 7

- 1) Ovaj član predviđa postupke koji se primjenjuju na istrage mogućih kršenja ovih Pravila ili važećeg zakona od strane ili u ime BELEN-a.
- 2) Istrage i preporuke kancelarije za Nadzor tržišta:
 - a) Ako kancelarija za Nadzor tržišta sumnja da je došlo do kršenja ovih Pravila ili važećeg zakona, pokrenuće istragu. Istraga može biti pokrenuta prema vlastitoj procjeni kancelarije za Nadzor tržišta bez znanja predmetnog Učesnika.
 - b) Ako istragama koje sprovodi kancelarija za Nadzor tržišta bude potkrijepljena sumnja da je došlo do kršenja važećih propisa, kancelarija za Nadzor tržišta može prema vlastitoj procjeni podnijeti prijavu Nadležnom tijelu.
 - c) Ako istragama koje sprovodi kancelarija za Nadzor tržišta bude potkrijepljena sumnja da je došlo do kršenja ovih Pravila, primjenjuje se član 6 ovih Pravila.